

Salmo 91 (92)

Prémiu

Salmo 91 (92) hatudu ema fiel ida nia ksolok bainhira nia kontempla Maromak nia “hahalok”. Povu israel uza salmu ida ne’e iha selebrasaun boot sabadu nian (no mós Kreda reza salmu ida ne’e loron sabadu dader) atu hahí Nia ba ninia domin no fidelidade. Tradisaun hebreu sira nian haktuir katak ema reza salmu ida ne’e dader-dader, molok halo sakrifisiu dahuluk.

Hahi’i Na’i mak hahalok ne’ebé di’ak
no hananu salmu sira ba Ita-nia naran,
Maromak leten aas bá,
husi dadeer kedas proklama Ita-nia laran-di’ak,
no iha kalan Ita-nia fidelidade,
iha arpa no lira sira-nia lian
no ho viola nia múzika.
Ita, Na’i mak haksolok ha’u,
ho Ita-nia hahalok kmanek sira,
ha’u kontente liu ho Ita-nia liman nia hahalok.
Ita-nia hahalok boot no furak tebes oh, Na’i
no Ita-nia planu sira kle’an liu!
Ema beik la bele hatene sira
no ema matenek-laek la bele komprende.
Maske ema fiar-laek buras hanesan du’ut
e floresçam todos os malfeitores,*
no ema halo aat sira barak liu,
sira sei lakon ba nafatin.
Maibé Ita oh, Na’i,
mak nafatin Maromak leten aas bá.

Ita-nia funu-baluk sira, oh Na’i
Ita-nia funu-baluk sira sei lakon,
Sira ne’ebé halo aat sei lakon namkari.
Ita haboot ha’u-nia kbiit hanesan karau ida nian,
Ita kose ha’u ho mina moos liu.
Ha’u-nia matan hateke ho
hakribit ba funu-baluk sira
no ha’u-nia tilun rona ko’alia
ema sira ne’ebé hamriik hasoru ha’u.
Ema loos sei buras hanesan tali-hun,
sei sai boot hanesan ai-sedru Libanu nian;
se kuda nia iha Na’i nia uma,
nia sei buras iha Na’i nia uma nia entrada.
Maske tuan nia sei fó fuan,
nakonu ho been no moris,
atu proklama katak Na’i mak justu:
Nia mak ha’u-nia subar-fatin
no Nia la iha laran-aat.

ATU KOMPRENDE DI’AK LIUTÁN

Salmu ida ne’e nia objetivu atu hahi’i Na’i, uluk nana’in ba ninia domin no fidelidade, Ninia laran-di’ak hasoru ema hotu. Tan ne’e, salmu hahú hodi konvida ema sira atu hananu, hana’i Maromak husi dader to’o kalan, tanba Nia haraik ksolok no kbiit ba ema ne’ebé konfia iha Nia no ema ne’ebé halo sira-nia moris sai knananuk hahi’i nian ba Maromak.

Iha parte daruak, salmista enfrenta “problema” ne’ebé ema barak sente: relasaun entre ema di’ak no ema aat sira, liuliu ema ne’ebé hadook an husi Maromak, parese hetan susesu no sorte boot. Problema ida ne’e mosu iha livru barak Biblia nian: liuliu Job, maibé mós iha Livru Sabedoria nian (Sab 3,1-9). Iha tempu hotu ema sira koko atu komprende tansa ema sira ne’ebé moris hodi la tuir Maromak nia hakaran dala barak ema boot sira la rekoñese ona Maromak nia prezensa iha sira-nia moris.

Maibé salmu ne’e hakarak halo ema fiar na’in sira komprende katak Maromak haree buat hotu, no aban bairua ida-idak sei simu “premiu” ka kastigu rohan laek tuir ninia hahalok iha rai ida ne’e. Iha salmu bele haree katak ema loos sei simu ninia premiu iha moris ida ne’e, la’ós de’it iha Lalehan.

HAMUTUK HO JEZÚS

Maibé, hahú husi Job to’o Jezús, ita bele haree katak istória la la’o nafatin tuir buat ne’ebé salmista hakerek. Jezús rasik mak ema justu ne’ebé moris tuir Aman Maromak nia hakaran; maski Nia mak Maromak nia Oan doben, Nia hasoru terus no mate; ema ne’ebé hamriik iha kruz hun no haree Jezús, interpreta akontesimentu ida ne’e nu’udar frakasu

total! Maibé Ninia mate la'ós ba nafatin, iha Jezús nia moris hi'as Maromak hatudu katak Nia realiza Ninia promesa, Na'i sei la husik ema loos lakon ninia moris (pelumenus nia klamar nia moris!). Depois de Jezús nia esperiênsia, sarani dahuluk sira komprende katak Maromak fó duni premiu no kastigu ba ema sira, maibé tuir tempu ka modalidade ne'ebé Nia de'it hatene. Jezús rasik hateten katak Maromak hatudu ninia hanoin ba ema sira, tuir planu ida ne'eb'e karik la la'o ho ema sira nia planu (Kf Mt 11,25) no S. Paulo, iha surat ba Romanu sira, hato'o ba sarani sira katak ita la bele komprende maromak nia projetu sira (kf Rm 11,33-36).

De faktu Kreda uza salmu ida ne'e nia parte daruak liuliu iha Santu sira nia festa atu fó hanoin katak ema santu sira sei buras iha Maromak nia jardim no sei metin iha karidade. S. Agostinho esplika: Ami iha abut ne'ebé hateke ba Lalehan. Ami-nia abut mak Kristu ne'ebé sae ba Lalehan".

ITA-NIA MORIS

Ita hotu buka ksolok, liuliu iha tempu ida ne'ebé apresenta ba ema sira ksolok ida ne'ebé parese fasíl atu manán; maibé ita hasoru ema barak ne'ebé hetan dizilusaun, ne'ebé la kontente no buka nafatin buat ruma foun atu bele haksolok. Ema hanoin katak hodi sai riku liu sei hetan ksolok boot no bainhira ita hateke ba ita-nia sosiedade, ema matenek sira bobar lia, lohi ema seluk no atu halo aat, parese manán fatin importante iha ema hotu nia oin. Iha Koreia, Amo Papa fó hanoin ba foin-sa'e sira katak dala barak espíritu mundu nian la la'o hamutuk ho projetu Maromak nian. *"Dala barak parese katak fini di'ak nian no esperansa nian ne'ebé ita haka'as an atu kuda, la bele moris, tan aitarak egoizmu no injustisa nian, la'ós de'it iha mundu, maibé mós iha ita-nia laran.... ita sente hanesan ita moris iha rai-fuik maran espirituál ne'ebé na'ok esperansa husi foin-sa'e sira nia laran."*

Ita fiar katak ita-nia ksolok sei mai husi Maromak de'it, husi esperiênsia ne'ebé ita sei fahe ho Jezús. Bainhira ita lee buat ne'ebé hakerek kona-ba martir sira iha fatin oinoin, ita hakfodak hodi haree oinsá sira ba hasoru mate ho ksolok, lahó ta'uk.

"Kristu hafunu no halakon inimigu aat, ne'ebé kuda diskórdia entre ema sira no entre povu sira, ne'ebé ezklusaun atu favorese idolatria osan nian; ne'ebé halekar venenu iha foin-sa'e sira nia fuan. Ida ne'e, loos duni, Kristu hafunu nia manán ho ninia sakrifsiu domin nian. No se ita hela iha Nia, iha nia domin, ita mós, hanesan martir sira, bele moris no fó sasin kona-ba Ninia vitória... Evanjellu hanorin mai ita katak Jezús nia Espíritu bele lori moris foun iha ema nia fuan no bele nakfilak situasaun hotu-hotu, situasaun sira mós ne'ebé parese la iha esperansa".

Amo Papa Francisco Iha Koreia

HA'U HAKEREK FALI SALMU

Husi versikulu 10 to'o 12, salmista espresa ninia fiar iha Na'i nia Liafuan, no buat ne'ebé nia sente hodi konfia iha Maromak; nia uza ilas ne'ebé ema bele komprende: karau nia kbiit no mina ne'ebé funu na'in sira uza atu kose isin bainhira sira halo jogu. Se ó karik tenke hakerek fali salmu nia parte ida ne'e, ó sei hakerek saida?

- ♦ Oinsá ó sente Maromak nia kbiit iha moris ida ne'e?
- ♦ Ó sei halo saida atu manán Ninia premiu?

ORASAUN

Na'i, leno ami-nia matan sira,
atu ami bele haree Ita-nia hahalok nia mist'eri
iha ami-nia moris no iha istória:
Ita-nia planu fiel domin nian ba ema ida-idak sei loke ami-niaibun
atu ami bele hananu. Amen

